onderzoekingen naar den toestand dezer kerkelijke goederen ingesteld, hebben dit afdoende bewezen. Zelfs blijkt uit deze onderzoekingen, dat de Overheid alleen daarom in het beheer dezer goederen heeft ingegrepen, en gezorgd heeft, dat zij ten dienste van de Gereformeerde Kerken kwamen, omdat er gevaar bestond, dat deze goederen, die meest door Roomschgezinden, of lieden die van de Gereformeerde Kerk niet weten wilden, beheerd werden 1), gealieneerd zouden worden. De Overheid heeft, waar zij ingreep en deze goederen onder haar toezicht stelde, dit in de eerste plaats gedaan, opdat zij aan haar bestemming bleven beantwoorden, d.w.z. aan het doel waarvoor zij gegeven waren, nl. voor den dienst der Kerk. Maar dat er geen sprake van was, dat de Overheid zich zelf als eigenaar van deze goederen beschouwde, waarmede zij doen kon wat zij zelf wilde, blijkt wel daaruit, dat waar de Overheid soms uit geldgebrek een deel van deze goederen gebruikte voor oorlogsdoeleinden, de Overheid dan beloofde later deze »geleende gelden« weer te zullen restitueeren aan de Kerk. 2) Het recht dat de Kerken op deze goederen en hun inkomsten hadden, werd dus ten volle door de Overheid erkend. De Overheid mocht beslissen, welke Kerk de ware Christelijke Kerk was, maar de bestemming van deze goederen *voor de Kerk* stond vast. De Kerk had recht op de inkomsten dezer goederen, en dit recht handhaafde de Overheid,

Eenigszins anders stond het met de geestelijke goederen, die vroeger aan de kloosters behoord hadden. Het instituut van de plaatselijke Kerk bleef ook na de Reformatie bestaan. Maar met de kloosters was dit niet het geval. Die werden opgeruimd. Toch rekende de Overheid er mede, waar zij nu aan deze goederen een nieuwe bestemming te geven had, dat zij geschonken waren *ad pios usus*, of gelijk men het oudtijds uitdrukte »tot een heilig werk«. Ze werden daarom door de Overheid nu bestemd deels voor het onderhoud van de predikanten, deels voor de opleiding van studenten in de theologie, deels voor de scholen en deels voor de armen. Zoo meende de Overheid, dat ook deze goederen het naastbij aan hun oorspronkelijke bestemming bleven beantwoorden.

Op zich zelf nu zou die regeling geen moeite hebben gebaard, wanneer de inkomsten dezer kerkelijke goederen, voorzoover zij dienden voor den pastoor of predikant der Kerk, voldoende waren geweest. Maar dit was op verreweg de meeste plaatsen niet het geval. De Kerken hebben daarom zelf bij de Overheid er op aangedrongen, dat deze de zorg voor de tractementen op zich nemen zou. En de Overheid, die zich als voedsterheer der kerk beschouwdt, nam deze taak [illegible]schappij der [illegible]over de gelijk dit in het eerste gedeelte van de XIII zoo klaar en omstandig is uit de ken. Is er eenerzijds volle[illegible]et heffen de Kerk verleend, opdat [illegible]heid, die eigen goedvinden inric[illegible]kanten uit-Staat hierdoor tegen[illegible], om dat voor heele vrijheid [illegible]derlijk te doen, heeft ze toen in meer dan een provincie deze kerkelijke en geestelijke goederen saamgebracht onder het bestuur van een zoogenaamd »geestelijk kantoor". De Overheid heeft daarmede niet het eigendomsrecht van deze kerkelijke goederen zich toegeëigend. Ze heeft alleen het *beheer* van deze goederen, die voor de Kerk bestemd waren, op zich genomen en uit de inkomsten, waarbij dan de belastingpenningen gevoegd worden, de traktementen betaald. Zelfs doet het er weinig toe, of de Overheid daarbij landerijen die weinig opbrachten, verkocht heeft en door obligatiën vervangen. Elk beheerder heeft het recht dit te doen. Maar daaruit volgt niet, dat de Overheid het absolute beschikkingsrecht over deze kerkelijke goederen had, d.w.z. er mee kon doen wat ze wilde en deze goederen ook voor andere doeleinden kon gebruiken. De goederen waren ten dienste van de Kerk gegeven en de inkomsten moesten daarom, zooals ook de Overheid erkende, voor de Kerk blijven bestemd. Althans met de goederen onder het beheer der geestelijke kantoren gesteld, is het steeds aldus geschied, en daarop komt het bij deze rechtsvraag alleen aan. Want bij deze rechtsvraag gaat het bijv. niet om zekere landerijen, die de Overheid in Friesland indertijd verkocht heeft, omdat de gemeente niet genoeg wilde opbrengen voor het tractement van haar predikant, maar om de kerkelijke en geestelijke goederen, die onder het beheer van de *geestelijke kantoren* waren gesteld.

Bij de omwenteling toch, die tengevolge van de Fransche Revolutie ook in ons vaderland plaats vond, kwam vanzelf de vraag op, wat nu met deze goederen moest geschieden. De Overheid hield op de Gereformeerde Kerk als de *ware Christelijke Kerk* te erkennen. Ze nam het standpunt in, dat elke bevoorrechting van een bepaalde Kerk door de Overheid moest vervallen. Van een heerschende Kerk mocht geen sprake meer wezen. Dat de Nationale vergadering in 1798 besloot, dat de uitkeering van tractementen, zooals die dusver door den Staat geschied was, nu zou ophouden en de gemeenten zelve moesten zorgen voor de bezoldiging harer Dienaren, was op zich zelf geen onrecht. Voorzoover de Overheid vroeger als voedsterheer der Kerk op zich genomen had de predikantstractementen te betalen, kon zij thans, nu zij niet langer met de Kerk in verband wilde staan, deze betaling staken. Wat ik als vrije gunst geef, mag ik ook even vrij terug nemen.

Indien deze betaling van de Overheid dan ook uitsluitend had plaats gevonden uit eigen middelen, dan ware tegen dit besluit niets in te brengen geweest. Maar dit was niet zoo. Voor een niet onbelangrijk deel geschiedde deze betaling uit de kerkelijke en geestelijke goederen, en de vraag was nu wat met deze goederen geschieden moest. In plaats dat de Nationale Vergadering deze goederen aan de Kerk terugschonk of over de verschillende Kerken verdeelde, werden zij nu tot *nationaal eigendom* verklaard, evenals de goederen der uitgeweken stadhoudersgezinden. »Alle geestelijke goederen en fondsen, 3) zoo werd bepaald, waaruit te voren de tractementen of pensioenen der toenmaals heerschende Kerk betaald werden, worden Nationaal verklaard, om tot een vast fonds te worden aangelegd voor de nationale opvoeding en ter bezorging der behoeftigen". Zoo meende men, al werden deze goederen aan de Kerk ontrokken, toch hun pieuse bestemming te kunnen handhaven, want ze werden nu bestemd voor het onderwijs en de armenzorg. En ook vroeger had de Overheid onderwijs en armenzorg immers onder de pieuse doeleinden gerekend. Alleen de Kerk werd nu buitengesloten. Zij zou van deze inkomsten niet meer profiteeren.

Het gaat over de rechtmatigheid van dit besluit. Of er toen, al dan niet, roof aan de Kerken is gepleegd?

Dr. H. H. K.

---

1) W. H. De Savornin Lohman *De Kerkgebouwen van de Gereformeerde (Hervormde) Kerk in Nederland.* 1888. blz. 162.

2) a. h. w. blz. 127, 128.

3) De Nationale vergadering spreekt hier van geestelijke goederen, maar hiermede zijn niet bedoeld de oude kloostergoederen, waarover de Overheid een vrijere beschikking had, maar de goederen behoorende tot de geestelijke kantoren, die voor een groot deel uit kerkelijke goederen bestonden.

Leestafel.

1. H. S. S. Kuyper, Paulus. La Rivière en Voorhoeve, Zwolle.

Geïnspireerd door de lezing van Farrar's The Life and Work of St. Paul had Mej Kuyper het plan opgevat, een lezing te houden over Paulus.

Het was vooral de persoonlijkheid van den Apostel, die zich, dank zij dit werk, al meer voor haar ontsluierd had. Voortgezette studie deed haar dieper, zooals zij schrijft, »doordringen tot den achtergrond van Paulus' leven«. Ook enkele andere werken, die met het onderwerp in betrekking stonden, las zij en zoo ontstond haar, in September verschenen, Paulus.

Voor het ter perse gaan had Prof. Grosheide, de Nieuw-Testamentikus onzer Universiteit, er zijn oog over laten gaan.

Deze jongste Paulus-biographie is verdeeld in 16 hoofdstukken.

In het eerste wijst de Schrijfster op de vernieuwde belangstelling, die, zoowel door de vernieuwde *zendingsactie* onzer dagen, als door den *wereldoorlog* voor Paulus' persoon gewekt is. In het tweede deel zij overeenkomst zien tusschen Paulus en Mozes, en na in het derde te hebben aangewezen hoe het zendingsveld voor den Zendeling en de Zendeling voor het zendingsveld was voorbereid, teekent ze dan van h. IV—X haar held tot aan zijn eerste zendingsreis.

Die eerste Zendingsreis krijgen wij in h. XI en XII en de derde in XIV.

In h. XV gaat het over Paulus op het joodsche Pinksterfeest te Jerusalem en zijn gevangenneming; over zijn gevangenschap te Cesarea en zijn verantwoording voor Felix en die voor Agrippa. Hoofdstuk XVI bevat de eerste en tweede gevangenschap te Rome.

* * *

De opzet van dit boek is, naar ik reeds mededeelde, den »inwendigen mensch« van den Apostel nader te doen kennen.

Op p. 15 schrijft Mej. Kuyper, dat »Paulus persoonlijkheid nog veel te weinig voor ons leeft. Wel kennen we bekende teksten uit zijn brieven, wel de grootsche momenten uit zijn leven, maar niet zijn *persoonlijkheid*«. »Paulus«, zoo laat zij daar met een onaardige woordspeling op volgen, »is in onze Christelijke kringen *bekend* genoeg, maar wordt er nog veel te weinig gekend. Als persoon leeft hij niet genoeg voor ons.«

Ook wanneer men dit »ons« en »onze christelijke kringen« beperkt tot de geloofsgenooten der Schrijfster, dunkt mij dit haar oordeel wel wat te algemeen. Dan, hoe dit zij, dat er gereformeerden zijn van wie het gezegd kan, zal ik niet ontkennen.

Het is daarom dan ook, dat ik de lezing van Mej. Kuyper's boek ten zeerste kan aanbevelen.

Door haar, hier boven vermelde vóó-studie, daartoe bekwaamd, is het haar meesterdaad gelukt, zoowel in wat de Handelingen omtrent Paulus vernalen, als in wat hij in zijn Brieven omtrent zichzelf openbaart, zich »meevoelende« Nadat zij hem daardoor heeft leeren kennen, is het haar ook, met den haar eigen schrijftrant gelukt, van achter loopbaan, levenswerk en lijdensweg van den Apostel, wat ik zoo straks noemde »inwendigen mensch«, naar voren te brengen.

En dit alles heeft bovendien nog een hooger belang dan verrijking van zielkundig inzicht.

Op het einde van haar boek zegt de Schrijfster: »Paulus heeft bij iederen storm, die over zijn hoofd losbarstte, te dieper geworteld zijn krachtig geloof, zijn vurige liefde, zijn onwankelbare hope«.

»En dat is het wat Paulus ook ons te zeggen heeft....«

»Want het lijden is er niet om den traan....«

»Het is er niet om de zuchting«.

»Het is er niet om de klacht — maar opdat te inniger zij de dank voor wat God ons voor benarde tijden, geschonken heeft in Zijn Woord, ook voor dat gedeelte, dat als kostelijke vrucht is ontbloeid aan den lijdensweg, waarlangs Hij Paulus geleid heeft.«

2. Dr W. J. A. Schouten, De Wonderbouw van het Heelal. Amsterdam W. Kirchner — 1919.

Teekenend voor dit boek van een astronoom van professie is, dat op het titelblad staat Ps. III: 2: De werken des Heeren zijn groot; Zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben, [illegible] want dit wekt het vermoeden, dat de Schrijver niet alleen vakman, maar ook christen is.

En na lezing van dit boek blijkt dit vermoeden juist te wezen.

Dr. Schouten, oud-leerling van Prof. J. C. Kapteyn, hoogleeraar in de Sterrekunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen en thans zelfstandig beoefenaar der Astronomie, toont zich in dit boek te zijn een christelijk geleerde van gereformeerde belijdenis.

Dit werk (de uitgever had de beleefdheid ons een fraai gebonden exemplaar toe te zenden) bevat na een Inleiding, drie hoofdstukken. Het eerste: Het wereldbeeld in vroegere dagen beschrijft o.m. het wereldbeeld van Babyloniërs en Grieken, het Ptolemaïsche en komt dan tot Copernicus en zijn tijd. Het tweede: Het Hedendaagsche wereldbeeld geeft een populair overzicht van de resultaten der tegenwoordige Astronomie, en het derde handelt over Wereldbeeld en Wereldbeschouwing. Hier heeft de geleerde auteur het over Christendom en natuurwetenschap; het ontstaan van het heelal; het doel en de doelmatigheid der Schepping; het einde der wereld. Ter nadere kenschetsing van dit werk ontleen ik het volgende aan zijn Inleiding.

Er wordt daar gewezen op de belangstelling, die eertijds in vele Christelijke kringen ten ontzien voor de natuurwetenschappen bestond, en Dr. Schouten noemt daartoe Martinet's veel gelezen Katechismus der Natuur, welke „op iedere blad ijde gewaagde van de grootheid van den Schepper, die ons uit het werk Zijner handen openbaar werd". Verder, op Uilkens. *De volmaaktheid van den Schepper in zijne schepselen beschouwd, tot verheerlijking van God en tot bevordering van nuttige natuurkennis.*

Ook gedenkt hij hier den Leidschen hoogleeraar Kaiser en diens Redevoering over de Sterrenkunde, waarin deze Astronoom betoogde, dat zij een wetenschap is, „die ons met ontzetting en zelfverneedering doet staren op de liefde en de Almacht van den Onzienlijke, uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn, die bij de diepte des rijkdoms Zijner wijsheid en kennis geen raadsman behoefde en Wiens enkele blik millioenen werelden bestuurt".

„Ook de andere boeken van Kuiper", zoo voegt Dr. Schouten hierbij, „waarin op zoo menige bladzijde zijn oprecht geloof en zijn eerbied voor den grooten Schepper aller sterren doorstraalde, vonden vele lezers."

Met die belangstelling is het later anders geworden.

In de tweede helft der vorige eeuw bleef van een Christelijke beoefening der natuurwetenschappen in ons land weinig over, schrijft Dr. Schouten, en daaruit laat zich dan ook verklaren, dat de belangstelling van vele christenen in de wetenschap geleidelijk is verflauwd.

En om die belangstelling weder op te wekken schreef hij zijn boek.

Een, dat „niet opteedt met de presentie van een leerboek der sterrekunde te zijn. Het wil slechts in bevattelijken vorm de belangrijke resultaten der wetenschap uiteenzetten en daarbij de aandacht vestigen op de wijsheid en verheevenheid van den Schepper, die ons des te duidelijker wordt, naarmate we verder doordringen in den wonderbouw van het heelal".

3. Gerh. van Slochteren, Het Onze Vader XXX Leske-Meditaties J. H. Kok — 1919 — Kampen.

De schrijver deed goed met van deze meditaties, die voor enige jaren in een Amsterdamsch dagblad verscheen, een herdruk te geven. Het is „stichtelijke", in den zin van opbouwende, lees uur.

4. Kinderlectuur.

De uitgevers-Mij J. M. Bredée te Rotterdam, zond ons ter aankondiging een collectie boekjes, keurig gebonden, met mooie plaatjes en voor kinderen bijzonder geschikten inhoud.

Zij leenen zich uitnemend ter uitdeeling, zoo in het gezin, als op Christelijke scholen en Zondagscholen.

5. Gekleurde Jeugdkalender, La Rivière en Voorhoeve — Zwolle. Oorspronkelijk en kinderoogen prettig aandoend Schild. In het Blok, vertellingen, sprookjes, spelletjes, prijsraadsels, versjes en bij dit alles Muzikale bijdrage van den bekenden componist van kinderliederen J. T. Tirik Jr.

Zooals de Uitgevers terecht zeggen: „Een schat voor het Kind!"

G.

Uit de Pers.

Het *Noordhollandsch Kerkblad* bevat, onder het opschrift »Geloften", het volgend stuk van de hand van Dr. de M.:

Menigmaal komen er in de saamvergaderingen van Christus' gemeente plechtige oogenblikken voor, waarin een of meer harer leden voor des Heeren aangezicht en in de tegenwoordigheid van Zijn volk door een bevestigend antwoord op sommige vragen zich ernstig en heilig verbinden om sommige dingen te doen of na te laten. Zóó dikwijls gebeurt dit, dat wij ons menigmaal afvragen, of de practijk des levens er in vele gevallen niet toe leidt, dat men het ja-woord als een formaliteit beschouwt, aan welke men voorts weinig denkt en die geen klem meer heeft op de conscientie. Wie dagelijks ervaart hoe weinig velen zich bijveren om hunne geloften te houden, ziet dikwerf met een ontrust hart dit alles aan, en vraagt zich af, of God ons niet moet tegenkomen, omdat er een ban in ons leger is vanwege zoo vele lichtvaardig verbroken geloften.

Wilt ge voorbeelden? Ze zijn helaas voor het grijpen!

Daar was het plechtig oogenblik, dat ouders hun kindeke deden brengen tot het Sacrament van den Heiligen Doop. Voor 's Heeren aangezicht en in het bezijn der gemeente heeft de vader als priester in zijn huisgezin, mede namens de moeder [1]), met zijn ja-woord verklaard, den plicht op zich te nemen om „zijn kind, als het tot zijn verstand zal gekomen zijn, waarvan hij vader is, in de voorzeide leer naar zijn vermogen te onderwijzen". Doch als het kind zijn verstand gekregen heeft, zendt menige vader het niet naar de Gereformeerde of althans naar de Christelijke School, maar laat het onderwezen worden aan eene school, waar niet gebeden of gedankt wordt, waar van den Heere en Zijn Woord niet mag worden gesproken en waar het zaad des ongeloofs in jeugdige harten wordt gestrooid, indien al niet door hetgeen de school doet, dan toch door hetgeen te nalaat. Vraagt ge rekenschap van zulk een verwaarlooning der doopsgeloften, dan blijken allerlei nietige redenen voldoende kracht te hebben om te maken, dat het eens plechtig uitgesproken Ja-woord wordt verloochend. De Gereformeerde school is te ver, het kost te veel, het onderwijs is elders ook goed, die en die kinderen zijn er ook op enz. enz. Alsof zulke redenen voor den Heere kunnen bestaan, en ons verbreken onzer heilige geloften ons niet diep schuldig stelt voor Hem!

De kinderen worden grooter. Nu komt de tijd voor catechisatie. De doopsgeloften hield ook in, dat de ouders hunne kinderen het onderwijs zouden doen genieten, dat de kerk van Christus geeft om het zaad der gemeente te brengen tot een bewust aanvaarden van den doop en een toegang vragen tot des Heeren heilig Avondmaal. Doch als die tijd gekomen is, zenden vele ouders hunne kinderen niet naar de catechisatie, doch naar allerlei avondscholen en lessen en naaiwinkels enz., die alle wellicht zeer nuttig zijn, maar de ouders niet vrij maken van hun doopsbeloften.

Eigenaardig is daarbij de beschouwing, welke zeer algemeen blijkt te zijn, dat alles voorgaat aan de catechisatie. Ge hoort dan telkens: mijn kind moet die en die les hebben dat en dat werk doen en dus kan het niet catechiseeren. Het schijnt wel, alsof het Woord der Schrift: »Zoek eerst het koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden", niet meer geldt. En zelfs bij ouders, die hunne kinderen wel ter catechisatie zenden, is nog menigmaal alle beslef zoek, dat het onderwijs trouw moet worden gevolgd en geregeld genoten worden, als het vrucht zal dragen. Om allerlei onbeteekenende oorzaken wordt telkens verzuimd, meestal bovendien zonder bericht. Wat komt zoo'n catechisatie erop aan! De zoon of dochter moest een boodschap doen, moest (om aniks den verkorten arbeidsdag) laat werken, moest naar een zanguitvoering, moest een repetitie bijwonen, moest een feestje meemaken, was wat moe, heeft het vergeten, dacht dat er geen catechisatie was, heeft zich verlaat, moest nog eten, had een vergadering, enz. enz. En zoo moet de catechisatie zich laten welgevallen, wat geen enkele school zou dulden (en terecht!) en toch nog beter zou kunnen hebben, omdat haar onderwijs altoos meer geregeld is, meer methode heeft en vaker gegeven wordt. Maar de toch al zoo moeilijke te geven catechisatie is Asschepoester, en de predikant moet maar zien wat hij ervan maakt. Hij moet een engel van geduld en zachtmoedigheid zijn, en een wonder van een opvoedkundige en lesgever, om er toch nog iets van terecht te brengen.

Weinig ouders getroosten zich bovendien de moeite om toe te zien, dat hunne kinderen de lessen behoorlijk leeren. En ook bij de jongelui, zelfs bij velen, van wie ge met reden anders mocht verwachten, leeft veelal de gedachte: het bezoeken der catechisatie en het leeren van het (toch meestal zoo weinige) opgegeven werk is het laatste, wat ik doe en waarom ik denk. Is het wonder, dat als de ouders zoo voorgaan in hunne beschouwing over dit onderwijs, de kinderen zoo volgen? Is het wonder, dat velen van het opkomend geslacht vervreemden van den Heere en Zijn dienst? Tegen alles zijn ze gewapend behalve tegen het ongeloof en de dwaalleer. Aan hun maatschappelijke ontwikkeling is alle zorg besteed, maar hun geestelijke opvoeding kwam er niet op aan. En zoo doen ouders, die eens den Heere plechtig hebben beloofd, — in dat dankbaar oogenblik, toen zij, verblijd door zoo rijken zegen als hun geschonken was, Hem hun kindeke voorstelden, — dat zij het in de voorzeide leer naar hun vermogen zouden onderwijzen, of doen en helpen onderwijzen . . . .

We wilden wel, dat het hier slechts enkele, weinige uitzonderingen gold. Maar helaas, zoo is het niet. We heeten Gereformeerd, maar we zijn het nog zoo weinig. En al zien we het goede niet voorbij, dat God ons geeft, een Achan's zonde doet heel het leger lijden! Ja wij maken de schuld zwaarder, want wij rooven meer dan een schoon sierlijk Babylonisch overkleed, twee honderd sikkelen silvers en een gouden tong, welker gewicht was vijftig sikkelen — wij onthouden Hem de zielen onzer kinderen, die van onvergelijkelijke waardij zijn, en breken ons woord, waarmede we ons eenmaal heilig aan Hem hebben verbonden!

Een ander voorbeeld.

Daar was het plechtig oogenblik, dat kinderen der gemeente kwamen tot het afleggen van openbare belijdenis des geloofs. Voor 's Heeren aangezicht en in het bezijn der gemeente hebben zij verklaard, dat zij de Heilige Schrift en de leer der kerk aanvaardden, den Heere wilden leven en zich aan de tucht der kerk onderwerpen. Maar straks hoort ge van sommigen, die deze ernstige en heilige geloften afleggen, dat zij meegaan met allerlei wind van leer, de Schrift niet ernstig onderzoeken, aan allerlei dwaling geloof geven, coquetteeren met al wat nieuw is, en doen alsof ze nimmer trouw aan de belijdenis der kerk hebben beloofd. Herinnert ge hen dan aan hun eens gegeven Ja-woord, dan blijkt dit volstrekt geen klem op hunne conciëntie te oefenen en schijnt het een pure formaliteit te zijn geweest. Om van de tweede vraag niet te spreken, ondervindt ge vooral herhaaldelijk, dat wanneer de kerkeraad onverhoopt tot toepassing der tucht moet overgaan, men zich daaraan alerminst gewilligelijk onderwerpt, gelijk men toch heeft beloofd, doch zich aan de gemeenschap der kerk onttrekt, of in elk geval om de vermaning niet geeft.

Als iemand in 't gewone leven zijn beloften jegens menschen niet houdt, noemt men hem terecht eerloos. Maar hoe dan te oordeelen over degenen, die hunne geloften, welke zij voor den Heere hebben afgelegd, als van geenerlei waarde beschouwen, blijkens de praktijk van hun leven?

Een laatste voorbeeld.

Daar was het plechtig oogenblik, dat een man en een vrouw in het midden der gemeente [1]) kwamen, om daar hun huwelijksbond te doen bevestigen. Hun werd gevraagd, of zij bekenden voor God en Zijn heilige gemeente elkander aan te nemen, nimmer te verlaten, hartelijk lief te hebben en in de rechte verhouding tegenover elkander te leven. Zij hebben dat plechtig beloofd, en zoo is de zegen van den Vader aller barmhartigheid over hen ingeroepen. — Maar nu de praktijk na de wittebroodsweken, of zelfs reeds in deze! Ach, hoe spot zij vaak met de schoone geloften, welke voor des Heeren aangezicht zijn uitgesproken! Hoe strijdt deze met het ideaal, terwijl zij nochtans hadden toegezegd om naar den eisch van des Heeren Woord hun leven in te richten!

Er zou nog veel meer over te zeggen zijn, maar het bovenstaande geeft reeds voldoende stof tot ernstig nadenken en zelfonderzoek. Mocht het daartoe leiden, dat we meer Gereformeerd werden in onze practijk des levens, en nauwkeuriger zochten den Heere onze geloften te houden. De Heere is geen mensch, dat Hij liegen zal, maar Hij duldt ook geen spotten met het Hem eenmaal gegeven woord. Onze God is een verteerend vuur, en hoewel lankmoedig, daarom niet minder ijverig in de uitvoering van Zijn recht. Houdt dan den Heere uwe eeden en vraagt Hem daartoe veel de hulp van Zijnen Heiligen Geest, opdat gij moogt volharden tot het einde en niet uwe zielen schrikkelijk bezondigt!

De M.

---

1) Wellicht heeft deze, bij uitstel van den doop, bovendien ook zelve de vragen bevestigend beantwoord.

2) Zelfs als waren er weinig gemeenteleden, nochtans was het in 't midden der gemeente.

Voor Kinderen.

HET OOSTEN.

GEVAARLIJK GEDIERTE.

We mochten weer een nieuw jaar aanvangen. Veel is er, waarover valt te spreken, veel waarmee we wenschen voort te gaan. Allereerst krijgen de dieren van het Oosten, de kleine, een beurt. Over andere dan later.

Treffend wordt de verwoesting die de kleine dieren aanrichten geteekend in Joël 1 vs. 4: Wat de rups heeft overgelaten, heeft de sprinkhaan afgegeten, en wat de sprinkhaan heeft overgelaten, heeft de kever afgegeten, en wat de kever heeft overgelaten, heeft de kruidworm afgegeten.

En wij kunnen het ons voorstellen wat het in Egypte moet geweest zijn tijdens de tien plagen. Eerst kwamen de kikvorschen, die de huizen vervulden. Toen werd het stof tot luizen. Daarna kwam een verzameling of vermenging van allerlei ongedierte. Ten slotte millioenen sprinkhanen, die alles vernielden wat op het veld nog over was. En dan kwamen er nog zooveel andere oordeelen bij.

Schorpioenen, waarvan de lezer zeker wel eens een afbeelding heeft gezien, zijn wel geen leeuwen of beren, maar dikwijls toch gevaarlijker. Zij hielden zich veelal schuil op donkere, verborgen plaatsen. Zoo trof men hen vaak aan in de spleten van oude muren, tusschen de goederen in weinig gebruikte kasten enz. Wie met de hand er in kwam, liep groot gevaar gestoken te worden en kwam er dan niet spoedig hulp, dan was de wond vaak doodelijk. Als koning Rehabeam zegt tot Israël: »ik zal u met schorpioenen kastijden," dan bedoelt hij dit figuurlijk en zinspeelt op een wreede straf. De schorpioen werd dan ook zeer gevreesd. In de Openbaring van Johannes wordt de schorpioen genoemd als voltrekker van een der oordeelen Gods. In het Oosten kwam dit dier veel voor. Hier kennen we nog de boekschorpioen, een diertje, dat wel eens in oude boeken, eeuwenoude, wordt aangetroffen.

Tot de kleine dieren, die echter in staat zijn groote schade te doen, behoort ook de sprinkhaan. Wel steekt of bijt hij den mensch niet, maar zijn vraatzucht, gevoegd bij zijn talrijkheid, maakt hem tot een der meest gevreesde vijanden van den landman.

Opgemerkt dient, dat de sprinkhaan van het Oosten, hij mag dan familie zijn van die in ons land, toch zeer van dezen verschilt. Hij is veel grooter en vraatzieker, en verslindt ongelooflijk veel. Hij kwam veel voor in Kanaan en de omliggende landen zooals Egypte. En nog altijd is hij een ware landplaag voor het Oosten en voor heel Afrika.

In de warme landen ziet men soms in den morgen aan den wolkeloozen hemel heel in de verte een wolk oprijzen die, hoe meer zij nadert des te grooter wordt. Deze wolk die er grauw uitriet verduistert het zonlicht en heeft soms een lengte en een breedte van een paar uur of meer, dat wil zeggen, een uitgestrektheid als van den Haag naar Delft of zelfs van Amsterdam naar Haarlem. En heel die wolk bestaat enkel uit sprinkhanen, treksprinkhanen die in zwermen van millioenen en nog eens millioenen opeen voortvliegen en zich laten drijven op de wind. Door den wind bracht de Heere God de sprinkhanen over Egypte, en weder door den wind verdreef Hij hen.

Wee de landstreken waarop tegen den avond de sprinkhanen zich nederlaten. Zij komen in ontelbare scharen tot schrik van ieder die vruchten op het veld heeft. Zoo groot is hun getal dat men letterlijk over de dieren kan loopen. Eenige jaren geleden kon een spoortrein in Algerie in Noord-Afrika niet voort, wijl men in de gedoode sprinkhanen bleef steken.

Als de dieren nedergedaald zijn vallen zij als uitgehongerden op het groene kruid des velds. Met volkomen juistheid wordt ons de plaag beschreven in het boek Exodus het tiende hoofdstuk dat over de achtste der tien plagen van Egypte handelt.

Eerst komt de bedreiging tot Farao Ex. 10: 3, 4, 5 en 6. Zoo ging Mozes en Aäron tot Pharaö, en zij zeiden tot hem: Zoo zegt de Heere, der Heb een God: Hoe lang weigert gij u voor Mijn aangezicht te vernoemoedigen? Laat Mijn volk trekken, dat zij Mij dienen.

Want indien gij weigert Mijn volk te laten trekken, zie, zoo zal Ik morgen sprinkhanen in uwe landpale brengen.

En zij zullen het gezicht des lands bedekken, alzoo dat men de aarde niet zal kunnen zien. En zij zullen afeten het overige van hetgene dat ontkomen is, hetgene dat ulieden overgebleven was van den hagel; zij zullen ook al het geboomte afeten, dat ulieden uit het veld voortkomt.

En zij zullen vervullen uwe huizen, en de huizen aller uwer knechten, en aller Egyptenaren huizen; dewelke uwe vaders noch uwer vaderen vaders niet gezien hebben, van dien dag af, dat zij op den aardbodem geweest zijn, tot op dezen dag. En hij keerde zich om, en ging uit van Pharaö.

Toen zeide de Heere tot Mozes: Strek uwe hand uit over Egypteland om de sprinkhanen, dat zij opkomen over Egypteland, en al het kruid des lands opeten, al wat de hagel heeft overig gelaten.

Toen strekte Mozes zijnen staf uit over Egypteland, en de Heere bracht eenen oostenwind in dat land, dien geheelen dag en dien ganschen nacht. Het geschiedde des morgens, dat de oostenwind de sprinkhanen opbracht.

En de sprinkhanen kwamen op over het gansche Egypteland, en lieten zich neder aan alle de palen der Egyptenaren, zeer zwaar. Vóór dezen zijn dergelijke sprinkhanen, als deze, nooit geweest, en na dezen zullen er zulke niet wezen.

Want zij bedekten het gezicht des ganschen lands, alzoo dat het land verduisterd werd; en zij aten al het kruid des lands op, en alle de vruchten der boomen, die de hagel had overig gelaten; en er bleef niets groens aan de boomen, noch aan de kruiden des velds, in het gansche Egypteland.

Toen wendde de Heere eenen zeer sterken westenwind; die hief de sprinkhanen op, en wierp ze in de Schelfzee. Er bleef niet één sprinkhaan overig in alle de landpalen van Egypte.

Er zou over de sprinkhanen nog veel te zeggen zijn, maar ik vrees dat we dan te uitvoerig zouden worden. Misschien nog meer gehaat dan sprinkhanen zijn in het Oosten de muggen of muskieten? ze zijn veel grooter dan bij ons, en steken zoo geweldig dat er koorts door ontstaat. Wel wordt het woord muggen in onze Bijbelvertaling niet genoemd, maar ongetwijfeld zijn ook zij bedoeld als er sprake is van ongedierte. Wel lezen we van schadelijke vliegen en daarmee kunnen ook muggen bedoeld zijn.

BRIEFWISSELING.

B. G. Het raadsel door u bedoeld is dat van den Sfynx uit de Grieksche fabelleer.

Het luidt:

Welk dier gaat 's morgens op vier, 's middags op twee en 's avonds op drie pooten? De oplossing is *de mensch* want die kruipt als klein kind op handen en voeten, loopt volwassen op twee beenen, en steunt zich in zijn ouderdom met een stok. Meer kunnen wij er thans niet van zeggen.

Inzenders van vragen gelieven eenig geduld te oefenen.

Hoogenbirk.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

Een der belangrijkste vraagstukken, of wil men problemen, is wel de erkenning van het beschikkingsrecht door de volken geëischt.

Men wil geregeerd worden en op een wijze en door personen, die door de natie zelf worden bepaald en aangewezen.

Geheel nieuw is dit probleem niet.

Toch is het een probleem dat zich telkens voordoet, en een verlangen dat bij bevrediging telkens tegen valt.

Met een uitzondering.